

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
200901772-2/GFR

Dato
27. april 2009

Transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions

Jeg viser til brev av 16. april 2009 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til nærings- og handelsministeren hvor komiteen skriver:

”Det vises til oppslag i media om transaksjonene mellom Aker og Aker Solutions. Kontroll- og konstitusjonskomiteen vil med dette be om statsrådets redegjørelse for saken og spesielt om omstendighetene rundt styrebehandlingen av transaksjonene. Det bes om snarlig svar, og senest innen utgangen av onsdag 22. april.”

Jeg har forstått det slik at komiteen har etterkommet mitt ønske om utsatt frist til 27. april, jf. min samtale med komiteens leder og jf. mitt brev til komiteen 23. april.

1. Oppsummering

Aker Solutions ASA kunngjorde 2. april 2009 fem aksjetransaksjoner og en lånetransaksjon med nærstående, der hovedeieren Aker ASA-konsernet var part i samtlige transaksjoner. Det samlede omfanget av transaksjonene er betydelig.

Det er kommet frem at eiere og styremedlemmer ikke har vært informert og involvert iden grad en ville forvente i saker av en slik karakter. Tre av de fire eierne i Aker Holding AS, samt styremedlemmer både i Aker Holding AS og Aker Solutions ASA, har stilt spørsmål ved beslutningsprosessen. Ett styremedlem i Aker Solutions ASA har trukket seg. Aker ASAs revisjonsutvalg påpeker den 14. april 2009 at det gjerne skulle sett at transaksjonene hadde vært bedre forankret. I de forutgående ukene hadde

departementet ved noen anledninger kun fått bruddstykker av informasjon.

Det er selskapet ved daglig leder og styret som skal sørge for en forsvarlig behandling, og det er selskapets ansvar å informere og eventuelt involvere eierne slik at eierne kan ivareta sine eierinteresser.

I henhold til aksjeeieravtalen i Aker Holding AS skal Aker ASA påse at felles aktiviteter i Aker-gruppen ikke er i strid med eierinteressene til staten og de svenske eierne i Aker Holding AS.

Aker Solutions ASA har i ettertid opplyst at obligasjonslånet likevel vil fremlegges for generalforsamlingen. Selskapet har også iverksatt en ny uavhengig gjennomgang av transaksjonene.

Jeg arbeider videre med denne saken med sikte på å få fjernet den usikkerhet som har oppstått om fremgangsmåte og verdivurderinger. Slik jeg ser det, er det liten tvil om at saken er av uvanlig art og stor betydning og således burde ha vært drøftet og behørig behandlet i Aker Holding AS. Det er regjeringens syn at saken hører hjemme på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA, slik at hele aksjeeierfellesskapet i Aker Solutions ASA involveres.

2. Nærings- og handelsdepartementets eierskapsforvaltning

Det direkte statlige eierskapet skal sikre nasjonal forankring av viktige selskaper, sikre råderetten og inntekter fra våre naturressurser samt ivareta andre viktige politiske mål. Staten skal med sitt eierskap bidra til selskapenes langsiktige vekst og industrielle utvikling, og eierskapet skal utøves innenfor rammen av allment aksepterte eierstyringsprinsipper. Et annet sentralt hensyn i forvaltningen av eierskapet er å ivareta statens økonomiske interesser.

Nærings- og handelsdepartementets eierskapsforvaltning er forankret i Stortinget gjennom behandlingen av St.mld. nr. 13 (2006-2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. Videre er departementets eierskapsforvaltning nå, som under tidligere regjeringer, basert på aksjeselskapslovgivningen, norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, og statens prinsipper for godt eierskap. Dette rammeverket innebærer en fordeling av ansvar og myndighet mellom selskapenes aksjeeiere, styre og administrasjon. Et sentralt prinsipp for Nærings- og handelsdepartementet er at eierbeslutninger tas i generalforsamling.

I noen selskaper som typisk eies av et fåtall aksjeeiere er det noen ganger i tillegg inngått aksjeeieravtaler som kan gi særbestemmelser om enkelte forhold. Foruten i Aker Holding AS er det i departementets nåværende portefølje også en aksjeeieravtale i Nammo AS. En aksjeeieravtale vil ikke tilsidesette de grunnleggende prinsipper som er nevnt ovenfor, men komme i tillegg til dem.

Det er selskapenes plikt å informere, og om nødvendig involvere, eierne i saker som er av betydning. De møter Nærings- og handelsdepartementet har med et styremedlem erstatter ikke den kontakt som det i alminnelighet tilligger daglig leder og styreleder å ha med aksjeeierne på selskapets vegne. Dette kommuniserer departementet tydelig til alle selskaper.

Departementets eierskapsforvaltning bygger på at selskapenes administrasjon og styre samt statens avtaleparter i eierforhold lojalt følger avtaler, lover og god forretningsskikk. Statens eierskapsforvaltning og oppfølgingen av statens direkte eierinteresser i de enkelte selskapene er basert på blant annet det aksjerettslige grunnprinsipp om likebehandling av aksjeeiere og den alminnelige generalklausul¹ mot ”å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning”. Departementet legger til grunn at aksjeeiere, styremedlemmer og daglig leders lojalitets- og aktsomhetsplikt etterlevs i selskapene.

I enkelte tilfeller vil det være behov for at departementet mottar innsideinformasjon, dvs. informasjon som i en periode ikke er allment kjent i markedet og som er egnet til å påvirke aksjekursen merkbart. Nærings- og handelsdepartementet har bred erfaring med å håndtere slik informasjon, herunder å føre lister over hvem som har fått informasjonen, slik at hensynet til konfidensialitet og korrekt håndtering blir ivaretatt. Departementet får slik informasjon fra selskapets administrative ledelse eller styreleder når selskapene har behov for en avklaring eller forankring hos staten som betydelig eier, og som grunnlag for at staten kan ta stilling til et eierspørsmål. Departementet ønsker imidlertid normalt ikke å motta innsideinformasjon løpende dersom det ikke skjer i tilknytning til saker for beslutning på eiernivå eller er av vesentlig betydning for selskapet og dets strategi.

3. Bakgrunnen for saken

Statens kjøp av aksjer i Aker Holding AS

Aker ASA, Saab AB (publ), Investor AB (publ) og Den norske stat inngikk 22. juni 2007 en avtale om langsiktig, strategisk eierskap i det norske teknologi- og industrikonsernet Aker Kværner ASA, som senere har endret navn til Aker Solutions ASA. Den 11. desember 2007 vedtok Stortinget å gi Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å gjennomføre transaksjonen. Vilkår for aksjekjøpet er gjengitt i St.prp. nr. 88 (2006-2007) og Innst. S. nr. 54 (2007-2008). Aksjeeieravtalen (aksjonæravtalen) og vedtektene i Aker Holding AS ble fremlagt for Stortinget som vedlegg til St.prp. nr. 88. Den 22. desember 2007 kunngjorde Nærings- og handelsdepartementet at partene samme dag hadde gjennomført transaksjonen, at staten dermed var blitt eier av 30 prosent av aksjene i Aker Holding AS, som samtidig var blitt eier av 40,3 prosent av aksjene i Aker Kværner ASA, og at staten hadde investert i alt 4 926 917 001 kroner i aksjeposten. Aksjene i

¹ Allmennaksjeloven §§ 5-21 og 6-28, jf. Aksjeloven §§ 5-21 og 6-28

Aker Holding AS eies av Aker ASA (60 prosent), Den norske stat (30 prosent), Saab AB (7,5 prosent) og Investor AB (2,5 prosent). Etter at Aker Solutions ASA har kjøpt egne aksjer, utgjør Aker Holding AS' aksjepost 41,0 prosent av stemmeberettigede aksjer i selskapet.

Aker Holding AS' vedtektsfestede formål er å eie 110 333 615 aksjer i Aker Solutions ASA. Hele selskapsinteressen i Aker Holding AS er å forvalte selskapets aksjeeierinteresse i Aker Solutions ASA.

Aker Solutions ASA-konsernet er blant de fremste i verden innen sitt virksomhetsområde, en ledende industribedrift i Norge og en sentral aktør i den norske olje- og gassnæringen. Det statlige eierskapet gjennom Aker Holding AS er av stor betydning for å trygge den norske eierforankringen, det teknologisk sterke ledelsesmiljøet i Norge og et stort antall industriarbeidsplasser forskjellige steder i landet.

Rammene som gjelder for Aker Holding AS

Eierskapet i Aker Holding AS er regulert av aksjeloven, selskapets vedtekter og en aksjeeieravtale mellom partene.

Aksjeeieravtalen og statens eierandel på 30 prosent av Aker Holding AS gir staten medbestemmelse i eierutøvelsen av 41 prosent av stemmene i generalforsamlingen i Aker Solutions ASA. I enkelte saker kan staten avgjøre stemmegivningen for hele aksjeposten gjennom vetoordningen som blant annet gjelder vedtektsendringer og visse transaksjoner med nærstående.

Vedtektene og aksjeeieravtalen regulerer også styrevalg i Aker Holding AS. Selskapets styre består av fem medlemmer som velges av aksjeeierne. Tre medlemmer, herunder styreleder, nominert av Aker ASA, velges av generalforsamlingen, ett medlem skal velges av Saab AB (publ) og Investor AB (publ) i fellesskap, og ett medlem skal velges av Den norske stat. Ved valg av styremedlemmer skal partene ta hensyn til ønsket om styremedlemmer av begge kjønn. Det faktum at vedtektene og aksjeeieravtalen gir eierne rett til å få valgt eller direkte velge styremedlemmer, medfører ikke at ikke alle styremedlemmene skal ivareta selskapsinteressen og aksjeeierfellesskapets interesser og ikke én enkelt aksjeeiers mulige særinteresser.

De alminnelige regler – om at forvaltningen av selskapet hører under styret og at den daglige ledelse ikke omfatter saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning – suppleres av følgende bestemmelser i styreinstruksen i Aker Holding AS:

“3.1 The Board of Directors shall supervise the day-to-day management and the Company's activities. Furthermore, the Board of Directors shall attend to the interest of the

Company pursuant to the Company's Articles of Association, shareholders' agreement (...), and the Act relating to Limited Companies."

"4.1 The chief executive officer shall see to that the Board of Directors may attend to its duties and the Company's interests pursuant to clause 3.1 above. The chief executive officer shall also arrange for the Board of Directors' prior discussions of any overall owner strategic viewpoint in respect of Aker Kværner ASA."

Av dette fremgår at daglig leder har et selvstendig ansvar for å bringe saker av betydning frem for styret.

Forholdet til Aker-gruppen

Aker ASA, Aker Holdings AS' største aksjeeier, eier ingen aksjer i Aker Solutions ASA direkte, men Aker Solutions ASA-konsernet inngår i gruppen av selskaper som utad presenteres som Aker-gruppen. Aker Solutions ASA uttrykker det slik²:

"Aker Solutions is part of Aker (www.akerasa.com), a group of premier companies with a focus on energy, maritime and marine resource industries. The Aker companies share a common set of values and a long tradition of industrial innovation. Through its majority-owned holding company Aker Holding AS, Aker controls 40.27 percent of the shares in Aker Solutions, and takes an active role in the development of the company."

Aker-gruppen kjennetegnes blant annet av et felles ledelsesmiljø og at sentrale enkeltpersoner i Aker ASAs styre og ledelse innehar styreverv i andre selskaper i gruppen, herunder Aker Solutions ASA. Gruppen har en viss felles ekstern profilering blant annet med internettportalen MyAker.net og "Aker-dagen".

Forretningstransaksjoner mellom selskaper i Aker-gruppen vil regulært forekomme som del av de felles aktiviteter i gruppen. For staten, Saab AB (publ), Investor AB (publ), Aker Holding AS og andre aksjeeiere i Aker Solutions ASA er det avgjørende at transaksjoner mellom selskaper i Aker ASA-konsernet og selskaper i Aker Solutions ASA-konsernet ikke er egnet til å gi Aker ASA-konsernet urimelige fordeler på bekostning av Aker Solutions ASA.

Aksjeeieravtalen i Aker Holding AS punkt 1.1 siste avsnitt annet punktum har en særskilt bestemmelse om at Aker ASA skal påse at slike felles aktiviteter ikke er i strid med henholdsvis staten, Saab AB (publ) og Investor AB (publ) sine eierinteresser i Aker Holding AS. Vedtektene og aksjeeieravtalen omfatter bestemmelser som gir styremedlem valgt av Saab AB (publ) og Investor AB (publ) i fellesskap og styremedlem valgt av staten veto hver for seg blant annet i relasjon til nærstående transaksjoner. Aksjonæravtalen punkt 4.5 lyder:³

² Selskapets børsmelding om transaksjonene 2. april 2009

³ Norsk oversettelse i St.prp. nr. 88 (2006-2007) av den engelskspråklige avtalen

”Styreleders stemme sammen med stemmene til styremedlemmene som er nominert av Departementet og SAAB/Investor i fellesskap er påkrevd i følgende tilfeller: (i) Nærstående transaksjoner mellom Aker Kværner og noen av aksjeeierne (eller deres respektive nærstående, herunder men ikke begrenset til Kjell Inge Røkke eller rettssubjekter som han kontrollerer) som krever vedtak av Aker Kværners generalforsamling i henhold til Lov om allmennaksjeselskaper av 13. juni 1997 nr 45 § 3-8. (...)”

Om transaksjonene

Aker Solutions ASA kunngjorde 2. april 2009 at Aker Solutions AS 1. april 2009 hadde kjøpt aksjer i fire selskaper fra blant annet Aker ASA-konsernet: Aker Oilfield Services AS (46 prosent fra Aker Capital AS som er et heleid datterselskap av Aker ASA, og 21 prosent fra DOF Oilfield Services AS, sistnevnte ikke en del av Aker-gruppen), Aker DOF Deepwater AS (50 prosent fra Aker Capital AS), ODIM ASA (33 prosent fra Aker Capital AS) og Midsund Bruk AS (100 prosent fra Aker Capital AS). Aker Solutions ASA kunngjorde også at konsernet vil delta som eneste tegner i en rettet emisjon i Aker Clean Carbon AS som øker konsernets eierandel fra 30 til 50 prosent, mens Aker ASA-konsernet fortsatt vil eie resten. I børsmeldingen 2. april opplyste Aker Solutions ASA videre at de aktuelle transaksjonene og fremtidige investeringer i disse selskapene skal bli finansiert gjennom et nytt obligasjonslån på ca. 2 mrd. kroner. Aker ASA opplyste samtidig i sin børsmelding at Aker ASA hadde besluttet tegning av 1 mrd. kroner i dette lånet. Samlet omfatter saken således seks transaksjoner med nærstående, fem aksjetransaksjoner og én lånetransaksjon.

4. Styrebehandlingen av transaksjonene og departementets befatning med saken

Nærings- og handelsdepartementets embets- eller tjenestemenn sitter ikke i styret i de selskaper departementet forvalter statens aksjer, og departementet har således ikke tatt del i noen styrebehandling av transaksjonene som er nevnt ovenfor. Departementet har derfor ikke førstehånds kjennskap til styrebehandlingen i Aker Holding AS, Aker ASA, Aker Solutions AS eller Aker Solutions ASA. Jeg vil imidlertid redegjøre for relevant kontakt Nærings- og handelsdepartementet har hatt med personer i de berørte selskapene. Dette inkluderer følgende personer: Kjell Inge Røkke, hovedeier og styreleder i Aker ASA og styremedlem i Aker Solutions ASA og Aker Holding AS; Øyvind Eriksen, konsernsjef i Aker ASA, nyvalgt styreleder i Aker Solutions ASA og nyvalgt styreleder i Aker Holding AS; Simen Lieungh, konsernsjef i Aker Solutions ASA og daglig leder i Aker Solutions AS; Berit Kjøll, styremedlem i Aker Holding AS; Kristin Krohn Devold, styremedlem i Aker Holding AS; Bengt A. Rem, daglig leder i Aker Holding AS og direktør i Aker ASA.

Redegjørelsen er kronologisk og omfatter de hendelsene som jeg anser som mest vesentlige for saken.

Aker Solutions ASAs fjerdekvartalspresentasjon 24. februar 2009

På Aker Solutions ASAs fjerdekvartalspresentasjon 24. februar 2009 uttalte ledelsen i Aker Solutions ASA at selskapet hadde planer om å kjøpe seg opp i Aker Oilfield Services AS. Dette ble dermed allment kjent i markedet.

Møte mellom eierne i Aker Holding AS 13. mars 2009

Den 13. mars 2009 ble det avholdt et møte av en og en halv times varighet mellom eierne i Aker Holding AS. I møtet deltok daglig leder i Aker Holding AS, konsernsjefen i Aker ASA, en representant for Saab AB (publ) og Investor AB (publ), fire representanter for Nærings- og handelsdepartementet samt konsernsjefen i Aker Solutions ASA. Konsernsjefen i Aker ASA, Øyvind Eriksen, hadde invitert til møtet.

Aker Solutions ASAs konsernsjef, Simen Lieungh, presenterte selskapets organisering, virksomhet og strategi. Nokså kortfattet ble enkelte eierspørsmål tatt opp i slutten av møtet. Simen Lieungh og konsernsjefen i Aker ASA, Øyvind Eriksen, orienterte om at Aker Solutions planla å kjøpe aksjer i Aker Oilfield Services AS fra Aker ASA og DOF ASA. Fra før eide Aker Solutions ASA-konsernet 32 prosent i Aker Oilfield Services AS. Dette var ikke ny informasjon for departementet, ettersom dette var blitt kunngjort på Aker Solutions ASAs fjerdekvartalspresentasjon 24. februar 2009, og det ble ikke opplyst om fremdrift, priser eller andre vilkår. Departementets representanter har ikke notert, og kan heller ikke erindre, at det ble nevnt noe om andre transaksjoner enn denne ene.

Departementet understreket i møtet behovet for ryddige forhold med hensyn til transaksjoner med nærstående, både når det gjaldt Aker Solutions ASAs varslede kjøp av aksjer i Aker Oilfield Services AS og generelt. Når det spesielt gjaldt Aker Oilfield Services AS, understreket departementet videre Aker Solutions ASAs ansvar for å sørge for at det ikke skal kunne rettes kritikk mot transaksjonen og viktigheten av at transaksjonsverdiene må kunne dokumenteres. Departementet minnet om at styret i Aker Holding AS har som en hovedoppgave å følge opp aksjeeieravtalen generelt og spesielt påse at transaksjoner mellom Aker Solutions ASA-konsernet og øvrige selskaper i Aker-gruppen skjer på en korrekt måte.

Til dette svarte konsernsjef Øyvind Eriksen at en eventuell transaksjon der Aker Solutions kjøper de resterende aksjene i Aker Oilfield Services AS fra Aker ASA og DOF ASA ville bli gjennomført slik at man skulle unngå at det kan stilles spørsmål ved transaksjonsverdiene og betingelsene. Dette skulle blant annet sikres gjennom dialog med markedet. Det ville også benyttes uavhengige verdivurderinger. Han uttalte også at et eventuelt kjøp i tråd med aksjeeieravtalen ville bli forelagt Aker Holding AS' styre til orientering og til diskusjon, men ikke til realitetsbehandling.

På møtet den 13. mars ble det ikke informert om de fire andre aksjetransaksjonene eller obligasjonslånet på 2 mrd. kroner som ble omtalt i Aker Solutions ASAs børsmelding 2. april. Departementet mottok heller ingen tilbud om innsideinformasjon, og avviste derved heller ikke å motta innsideinformasjon. Videre ble det i møtet ikke uttrykt noen

usikkerhet knyttet til verdifastsettelsen av Aker Oilfield Services AS. Departementet oppfattet heller ikke at det ble orientert om at Aker Solutions ASA og Aker ASA fant det nødvendig å innhente eksterne juridiske råd om behandlingen i Aker Solutions ASAs organer.

Som omtalt ovenfor, la departementet til grunn at det er selskapet ved daglig leder og styret som skal sørge for en forsvarlig behandling, og at det er selskapets ansvar å informere og eventuelt involvere eierne slik at eierne kan ivareta sine eierinteresser.

Basert på den informasjonen som ble gitt av Øyvind Eriksen og Simen Lieungh i møtet 13. mars – uten nærmere opplysninger om verdiomfang og tidsperspektiv i forhandlinger og avtaleslutning – fant ikke departementet grunnlag for å reise innvendinger til den orientering som ble gitt, men understreket at styret i Aker Holding AS måtte påse at transaksjoner med nærstående ville skje på en korrekt måte.

Nærings- og handelsdepartementets referat fra dette møtet den 13. mars 2009 følger vedlagt. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at referatet ble utarbeidet for internt bruk og således ikke har vært forelagt de andre deltakerne på møtet for godkjenning.

Møte mellom styremedlem Kjøll og departementet 25. mars

Den 25. mars 2009 var det et møte mellom Berit Kjøll, styremedlem i Aker Holding AS valgt av staten, og Nærings- og handelsdepartementet. Et slikt møte avholdes hvert år i forkant av ordinær generalforsamling, og hovedtema var styrearbeidet i selskapet i sin alminnelighet.

I løpet av møtet tok styremedlem Berit Kjøll også opp den ventede transaksjonen mellom Aker og Aker Solutions vedrørende Aker Oilfield Services AS. Berit Kjøll uttalte at transaksjonen fremstod som industrielt riktig for Aker Solutions ASA-konsernet og at den ville bli gjennomført på betryggende vis – dette basert på forsikringer hun hadde fått fra Aker Solutions ASA og Aker ASA. Ifølge Berit Kjøll sa hun at styret i Aker Holding AS var blitt kort muntlig orientert om planene i styremøter 18. september 2008 og 24. februar 2009.

Videre fikk departementet i det samme møtet en orientering om saksbehandlingen rundt Aker Oilfield Services AS-transaksjonen. Ifølge styremedlem Berit Kjøll utførte DnB NOR Markets verdivurderinger, og advokatselskapene BA-HR og Wikborg Rein foretok selskapsgjennomganger. Videre opplyste Berit Kjøll at Oslo Børs var blitt varslet 24. mars og at Aker ASAs revisjonsutvalg ville kvalitetssikre saksbehandlingen 25. mars (samme dag). Ifølge Berit Kjøll ville saken bli forelagt styret i Aker ASA 26. mars og styret i Aker Solutions ASA 31. mars, og styret i Aker Holding AS ville bli orientert 30. mars. Hun opplyste også at det var lagt opp til en kunngjøring 2. april. Departementet understreket at aksjeeieravtalens bestemmelser for styrets behandling

av slike saker måtte være godt kjent for alle styremedlemmer og daglig leder i Aker Holding AS.

I forbindelse med dette møtet den 25. mars 2009 har styremedlem Berit Kjøll i ettertid opplyst til departementet at hun den 24. mars 2009 kontaktet daglig leder Bengt A. Rem i Aker Holding AS og etterlyste en oppdatering i anledning oppfølgingsmøtet med departementet neste dag. Ifølge Berit Kjøll spurte Bengt A. Rem da om hun kunne ta opp transaksjonen med departementet, og han sendte ifølge Berit Kjøll en e-post til henne samme kveld, med omtale av Aker Oilfield Services AS. Ifølge Berit Kjøll fulgte det med et vedlegg til denne e-posten i form av en 27-siders presentasjon til Aker ASAs revisjonsutvalg, hvor også fire andre transaksjoner ble omtalt. Berit Kjøll har opplyst at hun åpnet e-posten og vedlegget om morgenen 25. mars 2009, før hun møtte departementet kl. 9. De fire andre aksjetransaksjonene var nye for henne og hadde ikke vært berørt i styret i Aker Holding AS. I e-posten fra Bengt A. Rem var det ifølge Berit Kjøll opplyst at hun var satt på en innsideliste. Berit Kjøll har opplyst at hun ikke fant det riktig å omtale de andre fire aksjetransaksjonene i dette møtet med departementet. Hun forklarer dette med at hun ikke hadde hatt anledning til å foreta en nærmere avklaring rundt behandlingen av disse opplysningene som inntil da hadde vært ukjente for henne og heller ikke hadde vært berørt i styret, samt sin forståelse av Aker Holding AS' praksis for håndtering av innsideinformasjon.

Som omtalt ovenfor, la departementet til grunn at det er selskapet ved daglig leder og styret som skal sørge for en forsvarlig behandling, og at det er selskapets ansvar å informere og eventuelt involvere eierne slik at eierne kan ivareta sine eierinteresser.

Møte mellom Aker Holding AS og departementet 30. mars

Den 30. mars ble det holdt ordinær generalforsamling i Aker Holding AS, med ordinære saker som blant annet godkjenning av årsregnskap og valg av styremedlemmer. Rett etter denne generalforsamlingen ble det holdt et kort møte av 10-15 minutters varighet hvor avtroppende styreleder Leif-Arne Langøy, nyvalgt styreleder Øyvind Eriksen, styremedlem Berit Kjøll og daglig leder Bengt A. Rem i Aker Holding AS samt tre representanter for departementet var tilstede.

På dette møtet ba styremedlem Berit Kjøll nyvalgt styreleder i Aker Holding AS, Øyvind Eriksen, om å orientere om transaksjonene som skulle tas opp i styremøtet i Aker Holding AS senere samme dag. Øyvind Eriksen gikk så gjennom deler av Aker Solutions ASAs strategi, med særlig fokus på oppkjøpet av Aker Oilfield Services AS. Han nevnte også at kjøp av aksjer i ODIM ASA og deltakelse i en emisjon i Aker Clean Carbon AS skulle opp på styremøtet senere samme dag. Det ble i møtet ikke gitt annen informasjon om transaksjonene.

Nærings- og handelsdepartementets representanter formidlet at departementet normalt ikke mottar innsideinformasjon løpende, men at det forventes at selskapet informerer departementet når det forekommer saker som er relevante for eierne (jf. ovenfor om

departementets praksis vedrørende innsideinformasjon). Det ble presisert at Nærings- og handelsdepartementet er vant til å håndtere innsideinformasjon og føre innsidelister, slik at behovet for konfidensialitet og korrekt håndtering ikke er noe hinder for å informere departementet. Departementet understreket til slutt at det er *selskapet* som skal informere eierne, og at selskapet selv må vurdere når eierens behov for informasjon oppstår. Departementet ga ikke uttrykk for aksept for transaksjonene eller selskapenes håndtering av prosessen.

Departementet konstaterer at den korte samtalen mellom Leif-Arne Langøy, Bengt A. Rem, Berit Kjøll, Øyvind Eriksen og departementet den 30. mars var et ikke-forberedt møte, kun en time forut for styremøtet i Aker Holding AS. Som omtalt ovenfor, la departementet til grunn at det er selskapet ved daglig leder og styret som skal sørge for en forsvarlig behandling, og at det er selskapets ansvar å informere og eventuelt involvere eierne slik at eierne kan ivareta sine eierinteresser.

Styremøte i Aker Holding AS 30. mars

Den 30. mars 2009 om ettermiddagen var transaksjonene en orienteringssak på styremøte i Aker Holding AS.

Ifølge styremedlem Berit Kjøll ble det på styremøtet drøftet om Saab AB (publ) og Investor AB (publ) skulle få en egen orientering om transaksjonene. Ifølge Berit Kjøll ba hun umiddelbart etter møtet daglig leder i Aker Holding AS, Bengt A. Rem, om å bli informert om når en slik orientering skulle skje, så snart det var avtalt, slik at hun kunne gjøre Nærings- og handelsdepartementet oppmerksom på dette. Ifølge Berit Kjøll tok ikke Bengt A. Rem kontakt igjen selv om det etterpå viste seg at Saab AB (publ) og Investor AB (publ) hadde fått en slik orientering dagen etter, den 31. mars 2009.

Informasjon fra styremedlem Berit Kjøll til departementet 1. april

Den 1. april 2009 tok styremedlem Berit Kjøll kontakt med Nærings- og handelsdepartementet per telefon, på grunnlag av orienteringen som var blitt gitt til styret i Aker Holding AS om ettermiddagen den 30. mars. I samtalen opplyste hun at Aker Solutions neste dag ville kunngjøre opplysninger om fem transaksjoner. Hun opplyste videre om hvilke selskaper det gjaldt, hvilke eierposisjoner Aker Solutions ASA var tenkt å skulle ta og hvem som var selgere av aksjene. Det ble ikke gitt annen informasjon om transaksjonene.

Hendelser fra børsmeldingene 2. april

Aker Solutions ASA og Aker ASA sendte børsmeldinger før Oslo Børs' åpning den 2. april. Slik fikk Nærings- og handelsdepartementet kunnskap om at den bebudede kunngjøringen blant annet omfattet opplysninger om at fire transaksjoner da var både avtalt og gjennomført, og at det også var avtalt en aksjekapitalforhøyelse. Børsmeldingene opplyste dessuten om transaksjonenes karakter og at det var planlagt et større obligasjonslån med Aker ASA som største långiver. Det ble også klart for

departementet at kjøper av aksjepostene var Aker Solutions AS, et datterselskap av Aker Solutions ASA.

For departementet ble det altså først i forbindelse med børsmeldingene klart at det dreide seg om til sammen seks transaksjoner mellom nærstående i Aker-gruppen av et betydelig omfang målt i verdi. På denne bakgrunn var det klart for meg at saken skulle ha vært gjenstand for en annen behandling i Aker Holding AS enn den som faktisk hadde funnet sted.

Den 3. april ba jeg derfor om et møte med styreleder Øyvind Eriksen i Aker Holding AS. Møtet ble holdt som telefonmøte, hvor også konsernsjefen i Aker Solutions ASA Simen Lieungh, daglig leder i Aker Holding AS Bengt A. Rem, og styremedlem i Aker Holding AS Berit Kjøll deltok. I møtet ba jeg om at Aker Holding AS sørget for å få satt i gang en uavhengig gjennomgang av disse nærstående transaksjonene.

Jeg ble senere på dagen informert av henholdsvis styreleder Øyvind Eriksen og styremedlem Kristin Krohn Devold, om at det var blitt holdt et styremøte i Aker Holding AS per telefon, der Øyvind Eriksen og Kjell Inge Røkke erklærte seg inhabile. Kristin Krohn Devold orienterte om at styret hadde besluttet å be Aker Solutions ASA om å få gjennomført en ny uavhengig gjennomgang av transaksjonsverdiene. Dette ble også kunngjort i en pressemelding samme kveld.

I løpet av kvelden 3. april ble Advokatfirmaet Selmer DA, ved direkte anskaffelse, bedt om å bistå departementet i de påfølgende dagene.

I løpet av 2. og 3. april reagerte også aksjemarkedet svært negativt på transaksjonene, med et kursfall for Aker Solutions ASA på ca. 15 prosent, justert for utbytte, i løpet av disse to dagene, mens Oslo Børs ellers viste en stigende trend.

Om kvelden den 5. april 2009 ble jeg oppringt av styreleder i Aker ASA og styremedlem i Aker Holding AS og Aker Solutions AS, Kjell Inge Røkke. Vi hadde en kort samtale.

Etter utlysninger engasjerte departementet den 7. april Advokatfirmaet Selmer DA og Simonsen Advokatfirma DA som juridiske rådgivere, og den 8. april ble Pareto Securities AS engasjert som finansiell rådgiver.

I henhold til mandatavtalen med Pareto Securities AS, skal Pareto foreta en vurdering av resultatene fra den uavhengige gjennomgangen av transaksjonene som Aker Solutions ASA har kunngjort og som skal være ferdig i slutten av mai. I tillegg åpner mandatet for å be om en gjennomgang av priser og vilkår i transaksjonene og en gjennomgang av transaksjonene i lys av Aker Solutions ASAs kapitalstruktur og eventuelt i lys av selskapets strategi. Det er lagt opp til at rapporten fra Pareto Securities AS vil bli offentliggjort når den er ferdig.

Vedlagt følger notater fra Advokatfirmaet Selmer DA og Simonsen Advokatfirma DA av henholdsvis 7. april og 12. april om krav til behandling av transaksjonene i Aker Solutions ASA i henhold til allmennaksjelovens § 3-8.

Andre forhold

I lys av de diskusjonene som nå pågår vedrørende saksbehandlingen av transaksjonene, vil jeg opplyse om at det også i 2008 ble gjennomført to transaksjoner med nærstående i Aker-gruppen hvor forholdet til bestemmelser om nærstående transaksjoner ble aktualisert.

Det ene gjaldt overføringen av teknologi knyttet til utvikling av CO₂-fangst fra Aker Solutions' til Aker Clean Carbon AS, samtidig som Aker Solutions overtok 30 prosent av aksjene i Aker Clean Carbon AS fra Aker Capital AS, et heleid datterselskap av Aker ASA. Dette ble kunngjort 24. januar 2008. Aker Solutions ASA kunngjorde ikke pris eller omfang, og dette – kombinert med kunnskapen om at selskapet var i oppstartsfasen – innebar at departementet la til grunn at det dreide seg om en transaksjon av et begrenset økonomisk omfang. Som svar på departementets spørsmål om verdifastsettelse i et møte den 22. januar 2008 informerte Aker Holding AS og Aker Solutions AS om at overføringen hadde skjedd på markedsmessige vilkår. Den daværende nærings- og handelsministeren Dag Terje Andersen redegjorde for øvrig for saken i to brev til henholdsvis stortingsrepresentant Torbjørn Hansen og stortingsrepresentant Øyvind Korsberg.

Den andre transaksjonen, kunngjort 22. oktober 2008, var Aker Solutions' kjøp av 10 prosent av aksjene i Aker Marine Contractors AS fra Aker Capital AS for 185 mill. kroner samme dag. Etter omstendighetene fant departementet det godtgjort at denne transaksjonen i sin hovedsak var å betrakte som en transaksjon med ekstern part. Ifølge Aker Solutions ASA hadde selskapet tidligere på høsten ønsket å kjøpe 40 prosent av Aker Marine Contractors AS fra Taubåtkompaniet AS. 30 prosent av aksjene var blitt kjøpt direkte, og de resterende 10 prosent ble kjøpt av Aker Capital AS og to måneder senere solgt videre til Aker Solutions til samme vilkår som Aker Solutions' direkte kjøp av 30 prosent. Aker Solutions har opplyst at transaksjonen ble gjennomført på denne måten for å få til en mer hensiktsmessig finansiell totalløsning for selskapet. Slik transaksjonen var strukturert fremstod den reelt sett som noe annet enn transaksjoner med nærstående.

Proessen videre

Siden 3. april har det vært kontakt om saken mellom Nærings- og handelsdepartementet, Saab AB (publ), Investor AB (publ), Aker ASA og Aker Solutions ASA. Av hensyn til de prosessene som pågår, finner jeg det ikke riktig å redegjøre detaljert for dette nå.

Den 14. april trakk et styremedlem i Aker Solutions ASA seg fra styret med umiddelbar virkning, på bakgrunn av saksbehandlingen i styret samt de vedtak som var truffet i

tilknytning til transaksjonene. Aker ASAs revisjonsutvalg påpekte i sin redegjørelse den 14. april 2009 at utvalget gjerne skulle ha sett at transaksjonene hadde vært bedre forankret.

Det er imidlertid grunn til å nevne at Aker Solutions ASA den 15. april 2009 kunngjorde at det vil bli gjennomført en ekstraordinær generalforsamling for å behandle opptaket av obligasjonslånet på 2 mrd. kroner.

Aker Solutions ASA kunngjorde den 18. april 2009 at selskapet hadde engasjert en internasjonal investeringsbank for å foreta en ny uavhengig gjennomgang av transaksjonene. Valg av rådgiver, hva rådgiveren skal gjennomgå og hvordan gjennomgangen skal foretas er omforent mellom Aker Solutions ASA og eierne i Aker Holding AS. Aker Solutions ASA kunngjorde i den anledning også at de aktuelle selskapene vil bli opprettholdt som selvstendige enheter, og at oppgjøret for aksjene kjøpt av Aker ASA ikke vil skje før i slutten av mai 2009, da resultatene av den nye gjennomgangen forventes å foreligge.

Jeg arbeider videre med denne saken med sikte på å få fjernet den usikkerhet som har oppstått om fremgangsmåte og verdivurderinger i forbindelse med transaksjonene som ble kunngjort 2. april. Saken dreier seg om nærstående transaksjoner av stort omfang samlet sett, og det er regjeringens syn at en slik sak hører hjemme på generalforsamlingen i Aker Solutions ASA, slik at hele aksjeeierfellesskapet i Aker Solutions ASA involveres.

5. Videre oppfølging

Dialogen med Aker Solutions ASA samt de øvrige eierne av Aker Holding AS pågår fortsatt. Som nevnt ovenfor finner jeg det derfor ikke riktig å redegjøre nærmere for denne nå. I lys av det omfang denne saken har fått, og den brede interessen den har, vil jeg anmode Stortingets presidentskap om samtykke til å holde en muntlig redegjørelse til Stortinget, jf. Stortingets forretningsorden § 34 a. Jeg ser for meg at redegjørelsen så vidt mulig vil bli holdt når resultatene fra Aker Solutions ASAs uavhengige gjennomgang foreligger og samtalene mellom partene er konkludert, men likevel slik at Stortinget får anledning til å drøfte saken før sommeren.

Med hilsen

Sylvia K. Brustad